

Digitale uitgaven overheid

Position Paper IPO

Komende week bespreekt de Kamer de digitale uitgaven van de overheid in een plenair debat. Vanuit de provincies geven wij u graag enkele punten mee.

Voor een gecoördineerde aanpak van digitalisering zijn voldoende middelen nodig

Provincies zijn een datagedreven bestuurslaag en willen een betrouwbare partner zijn van het Rijk. De impact van de digitale transformatie op de maatschappelijke opgaven van provincies is groot. Dit geldt in het bijzonder voor de energietransitie, de woningbouwopgave en de ontwikkeling van regionale economie. De aandacht voor digitalisering is op rijksniveau nog versnipperd: het ministerie van BZK is verantwoordelijk voor de digitale overheid, het ministerie van EZK voor digitale economie en het ministerie van JenV voor informatieveiligheid. De impact van de digitale transformatie op de maatschappelijke opgaven van de overheid is dusdanig groot dat rijksbrede coördinatie wenselijk is. Provincies juichen het daarom toe als in het nieuwe kabinet een coördinerend bewindspersoon voor digitale zaken wordt benoemd.

Om als één digitale overheid samen te kunnen werken aan de digitale transformatie zijn voldoende financiële middelen een randvoorwaarde. Het gaat daarbij om incidentele middelen voor het realiseren van programma's en projecten, maar ook om voldoende middelen om digitale voorzieningen voor de overheid structureel te kunnen beheren.

Op rijksniveau zijn de budgetten voor digitalisering vershot in lijn met de taakverdeling bij de verschillende departementen. Provincies verwelkomen het initiatief van uw commissie om in beeld te brengen welke middelen voor digitalisering beschikbaar zijn in de Miljoenennota, en hoe de sturing op een juiste aanwending van deze middelen kan worden versterkt. Daarbij hechten provincies eraan te worden betrokken bij besluitvorming die financiële implicaties heeft voor provincies.

- Maak de digitale uitgaven van alle departementen in samenhang inzichtelijk
- Betrek provincies bij besluiten met financiële consequenties voor provincies

Toevoeging van extra taken kan niet zonder bijbehorende middelen!

De komende jaren worden veel nieuwe wetten op het gebied van digitalisering van kracht (de Omgevingswet met het Digitaal Stelsel Omgevingswet, de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, de Wet open overheid, de Wet digitale overheid et cetera). Wanneer in digitaliseringswetgeving nieuwe taken worden belegd bij de provincies, dan dienen zij hiervoor financieel te worden gecompenseerd in het kader van de Financiële verhoudingswet. Eerder pleitten wij bij uw commissie al voor aandacht voor de uitvoerbaarheid van digitaliseringswetgeving. Daarbij hoort ook aandacht te zijn voor het beschikbaar stellen van voldoende middelen (incidenteel en structureel) voor de uitvoering van nieuwe taken.

Wij geven een voorbeeld. In de Wet digitale overheid die volgend jaar is voorzien krijgen provincies een nieuwe interbestuurlijk toezichtstaak richting gemeenten (op het gebied van digitale toegankelijkheid). Wij zijn bereid deze taak op ons te nemen, mits duidelijk is wat de reikwijdte van dit toezicht is en welke middelen daarvoor nodig zijn. Nu de invoering naderbij komt, hebben wij dringend duidelijkheid nodig, en financiële compensatie voor deze nieuwe taak.

Een ander voorbeeld betreft de nieuwe Archiefregeling en het nieuwe Archiefbesluit, die worden opgesteld in het kader van de Archiefwet 2021. Beide brengen nieuwe taken voor provincies met zich mee waarvoor financiële compensatie vereist is.

- Toevoeging van extra taken op grond van nieuwe of gewijzigde digitaliseringswetgeving kan niet zonder beschikbaarstelling van het benodigde budget (incidenteel en structureel) vanuit het Rijk

Zorg voor een voorspelbaar meerjarig kostenbeeld voor de GDI

De provincies ondersteunen de doorontwikkeling van de Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) naar een compact GDI met centrale financiering. Wel wensen provincies te kunnen vertrouwen op een voorspelbaar meerjarig kostenbeeld dat helderheid geeft over de lasten voor provincies, zonder grote schommelingen. Uitgangspunt moet zijn dat deze transitie in principe budgetneutraal is voor provincies, en dat wij tijdig worden betrokken indien sprake is van aanpassingen met (incidentele of structurele) financiële gevolgen voor provincies.

- Zorg voor een voorspelbaar meerjarig kostenbeeld voor de incidentele en structurele lasten voor provincies als gebruikers van de Generieke Digitale Infrastructuur

Breng de Innovatiepost onder in de reguliere begroting van BZK

Provincies zijn het Rijk erkentelijk voor toekenning van middelen vanuit de Investeringspost 2022 voor de invoering van de Single Digital Gateway in 2022. Voor de toekomst zien wij graag dat de middelen in de Investeringspost worden toegevoegd aan de centrale middelen die vanuit het Rijk beschikbaar worden gesteld voor digitalisering, zodat toewijzing van de middelen op een transparante wijze plaats kan vinden.

- Breng de Innovatiepost op de begroting van BZK onder in de reguliere begroting en zorg ervoor dat deze middelen op een transparante wijze worden toegewezen.

Maak voldoende middelen vrij voor de bestrijding van cybercriminaliteit

Wereldwijd is sprake van een toenemend aantal cyberaanvallen door criminele organisaties en rechtsstatelijke actoren. Ook Nederlandse overheden en semi-overheidsinstellingen worden met enige regelmaat getroffen door aanvallen, zoals DDOS-aanvallen, hacks of aanvallen met gijzelsoftware. Om de cyberweerbaarheid van de Nederlandse overheid te vergroten is het belangrijk om een goede informatieketen te realiseren tussen het Nationaal Cyber Security Centre (NCSC) bij het Ministerie van JenV, het ministerie van BZK en de medeoverheden. Wij werken aan de inrichting van een informatieknooppunt cyber security met het NCSC. Dit knooppunt gaat ervoor zorgen dat provincies adequaat toegang krijgen tot dreigingsinformatie en waar nodig snel kunnen handelen om de gevolgen van cyberaanvallen te beperken. Wel vragen wij ons af of op rijksniveau voldoende middelen zijn gealloceerd om de toenemende cyberdreiging te kunnen weerstaan. Wij verzoeken u om hiervoor aandacht te vragen bij de betrokken departementen (JenV, EZK en BZK) en te borgen dat voldoende budget beschikbaar is voor cyber security.

- Maak voldoende middelen vrij binnen de begrotingen van JenV, EZK en BZK voor de bestrijding van cybercriminaliteit en zorg waar nodig voor ontschotting van middelen om maximale impact te kunnen maken.

Stel middelen RRF voor digitalisering beschikbaar

Het Rijk dient volgend jaar het (uitgestelde) Nationaal Herstelplan (RRP) van lidstaat Nederland in voor middelen vanuit de Recovery and Resilience Facility (RRF), die beschikbaar is gesteld door de Europese Commissie. 20% van deze middelen (voor Nederland € 1,2 miljard) is bestemd voor digitalisering. Wij constateren dat het kabinet een deel van deze middelen wil inzetten voor reeds geplande maatregelen. Dit gaat ten koste van nieuwe maatregelen. Wij vertrouwen erop dat het Rijk een juiste balans aanbrengt in het definitieve investeringsprogramma en daarbij zorgt voor voldoende middelen voor de voor provincies noodzakelijke investeringen in digitalisering voor het economische herstel na de coronacrisis. We wijzen in dat verband op de motie Dassen-van der Lee, die door een ruime Kamermeerderheid is aangenomen en het kabinet oproept om per direct met ons als medeoverheden in gesprek te gaan.

- Zorg dat in het Nationaal Herstelplan voldoende financiële middelen worden gereserveerd voor investeringen in digitalisering en betrek de medeoverheden per direct, zoals in de motie Dassen-van der Lee staat.

Faciliteer de eerste stappen in de uitvoering van de Interbestuurlijke Datastrategie

Op 18 november is de [Interbestuurlijke Datastrategie](#) (IBDS) aangeboden aan uw Kamer. Wij verwelkomen deze strategie, die een stevig fundament biedt voor de doorontwikkeling van datagedreven werken voor de maatschappelijke opgaven van Rijk en medeoverheden in de komende jaren. De IBDS onderschrijft het belang van een goede interbestuurlijke data governance. De IBDS pleit daarnaast voor verantwoord datagebruik (een “gewogen ja, mits...”), waarbij belemmeringen voor interbestuurlijke samenwerking en samenwerking met kennisinstututen als het CBS weggenomen moeten worden. Hiervoor is een federatief datastelsel nodig waarin naast de Generieke Digitale Infrastructuur ook de basisregistraties en andere essentiële datavoorzieningen van de overheid een plaats krijgen. Ook vraagt de IBDS om ontwikkeling van een aantal data-systeemfuncties die voor alle overheden beschikbaar zijn. Rijk en medeoverheden willen in 2022 voortvarend aan de slag gaan met de toepassing van de IBDS. Daarvoor worden use cases ontwikkeld, die door Rijk en medeoverheden samen worden ontwikkeld. Het is van belang dat voldoende middelen beschikbaar zijn voor de uitvoering van de IBDS.

- Besteed bij de behandeling van de Interbestuurlijke Datastrategie (IBDS) in uw Kamer aandacht aan de financiële aspecten en stel voldoende middelen beschikbaar voor de uitvoering van de IBDS.

Ondersteun de oprichting van de Dutch Societal Innovation Hub in 2022

Ook de Europese Commissie (EC) heeft een ambitieuze strategie op het gebied van digitalisering: [Europe's Digital Decade](#). Deze strategie richt zich onder andere op de digitale transformatie van publieke dienstverlening en wordt o.a. via het "[Digital Europe Programme](#)" ten uitvoer gebracht. Het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten hebben samen met vijf innovatie-ecosystemen het initiatief genomen om in dit kader een innovatiehub voor publieke dienstverlening op te richten: de "Dutch Societal Innovation Hub" (DSIH). Dit initiatief is door RvO in samenwerking met en op voordracht van de ministeries van Economische Zaken en Klimaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties voorgedragen als één van de European Digital Innovation Hubs (EDIHs) in Nederland. IPO en VNG werken samen met de consortiumpartners aan een aanvraag voor co-financiering. De verwachting is dat de Europese Commissie vanaf 2023 co-financiering biedt voor de DSIH. Om al in 2022 een goede start te kunnen maken is eenmalig een bedrag van € 0,5 miljoen nodig vanuit de begroting van BZK. Wij verzoeken u om hiervoor uw steun uit te spreken.

- Ondersteun de wens van IPO, VNG en vijf innovatie-ecosystemen om in 2022 vooruitlopend op toekenning van co-financiering vanuit de Europese Commissie, eenmalig € 0,5 miljoen te reserveren binnen de begroting van BZK om een start te kunnen maken met de Dutch Societal Innovation Hub